

Felles uttalelse fra

Teknas president – Lars Olav Grøvik

NHOs direktør for kompetanse og innovasjon – Rebekka Borsch

Rektor Universitetet i Oslo – Svein Stølen

Rektor Universitetet i Bergen – Margareth Hagen

Rektor NTNU – Anne Borg

Rektor OsloMet – storbyuniversitetet – Christen Krogh

Rektor Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet – Dag Rune Olsen

Rektor Universitetet i Stavanger – Klaus Mohn

Rektor Universitetet i Agder – Sunniva Wittaker

Rektor Universitetet i Sørøst-Norge – Petter Aasen

Rektor Norges Miljø- og biovitenskapelige universitet – Curt Rice

Rektor Høgskolen Innlandet – Per Svenkerud

Utsettelse av vedtak om innføring av studieavgift for studenter utenfor EØS/Sveits.

Vi som stiller oss bak denne uttalelsen mener Stortinget ikke har fått tilstrekkelig grunnlag for å se på konsekvensene av budsjettforslaget. Vi krever derfor at Stortinget ber regjeringen i samarbeid med privat og offentlig sektor utarbeide et langt bedre saksgrunnlag før et eventuelt forslag om innføring av studieavgift vedtas av Stortinget.

Saken må utredes før den eventuelt vedtas

Internasjonalisering i utdanning har mange positive sider. Dette er det bred politisk enighet om og det er derfor viktig at tiltak som kan svekke dette blir grundig utredet. Å innføre ordning med studieavgift for utenlandsstudenter er et tiltak som vil påvirke våre muligheter til å hente gevinster av internasjonalt samarbeid nasjonalt, regionalt og lokalt, og til å bidra til kompetanse og demokratiutvikling i andre land.

For å sikre nasjonal kompetanse og gode fagmiljøer i akademia og arbeidsliv, er Norge nødt til å opprettholde en rekke studier til tross for lav rekruttering fra norske studenter. Kun på den måten kan vi ivareta nasjonale interesser, bygge nye og opprettholde eksisterende fagmiljøer og sikre at vi kan videreutvikle fleksible utdanningstilbud. Dagens ordning med gratis utdanning er, slik vi ser det, et nødvendig konkurransefortrinn i rekrutteringsøyemed. Forsvinner dette, må det erstattes med andre ordninger. Dette krever en grundig utredning.

Mange av studentene som kommer til Norge utenfor EØS kommer fra det globale sør og øst og har ikke anledning til å betale full studieavgift i Norge. Norge er et land med høy grad av tillit, vi lever i et velfungerende demokrati med stor vekt på menneskerettigheter og vi er et egalitært samfunn. Kulturutvekslingen som skjer i regi av utenlandsstudenter utenfor EØS er derfor av stor verdi for de nasjonene studentene kommer fra. Fram mot 2100 vil det globale øst og sør stå for en stor del av verdens befolkningsvekst og også verdiskaping. Å etablere og opprettholde gode relasjoner til disse regionene vil derfor også være samfunnsøkonomisk viktig for Norge.

I de ulike regionene våre har vi eksempelvis virksomheter som jobber internasjonalt eller opp mot utenlandske selskaper. Det er alt fra SMB-segmentet og oppover til større konserner, men også offentlig forvaltning. Utdanningsinstitusjonene har derfor en særlig rolle i å bygge og sikre kapasitet for å kunne levere svært attraktiv arbeidskraft til dette arbeidslivet. Kampen om kompetansen er sterk, og et nedtrekk i studieplasser for etterspurte kandidater innen viktige arbeidslivsområder, vil svekke lokalt, regionalt og nasjonalt arbeidsliv.

Stortinget har, etter vår mening, ikke fått et tilstrekkelig grunnlag til å fatte vedtak om innføring av en slik avgift. Vi mener Stortinget må be regjeringen om å komme tilbake med en sak hvor man legger fram en bredere konsekvensanalyse av forslaget. Denne må utarbeides i samarbeid med, og etter innspill fra alle som blir berørt av forslaget.

Utredningen må inneha en god beskrivelse av konsekvensene og se på risikofaktorer, så som:

- Nasjonalt, regionalt og lokalt kompetansebehov
- Rekruttering til vitenskapelige stillinger
- Rekruttering til doktorgrader
- Muligheten for bevaring og utvikling av gode fagmiljøer i academia innen svært viktige fagområder
- Muligheten til å utvikle og å opprettholde fleksible og arbeidslivsnære lokale studietilbud
- Sikre tilgang på høy faglig kompetanse i lokalt arbeidsliv
- Betydningen av at Norge ikke lenger vil bidra til å gi utenlandsstudenter uten økonomiske forutsetninger mulighet til å ta høyere studier.
- Det internasjonale samarbeidets betydning innen utdanningsområdet i et fremtidsperspektiv.

Alle som stiller seg bak denne uttalelsen mener Stortinget må utsette behandling av sak om studieavgift for studenter utenfor EØS/Sveits. Stortinget må be regjeringen om å foreta en grundigere utredning av konsekvensene av forslaget og komme tilbake til Stortinget med en egen sak på et senere tidspunkt.

Økonomiske og administrative kostnader

Departementet foreslår at den enkelte institusjon skal kreve inn studieavgiftene og at internasjonale søkere må dokumentere overfor institusjonen om de faller inn under noen av unntakene, f.eks. gjennom statsborgerskap i et EØS-land. Dette gir behov for økt administrasjon ved institusjonene. Kostnader til å administrere innkrevingen av studieavgiften skal inngå i kostnadsgrunnlaget for å fastsette studieavgiften.

Vi mener regjeringen må innhente anslag på kostnadene knyttet til utviklingen av et avgiftssystem før man beslutter å legge inndekningen inn i studieavgiften til den enkelte student. Studieavgiften må være konkurransedyktig.

Det er ikke mulig å se for seg at kostnadsberegningen vil kunne være på plass før man gir tilbud om og pris på en studieplass til utenlandsstudentene når ordningen skal innføres allerede fra 1. august 2023.

Alle som stiller seg bak denne uttalelsen mener det må fremlegges en gjennomarbeidet finansieringsmodell før man tar stilling til innføring av studieavgift og at en eventuell ordning med studieavgift ikke vil kunne tre i kraft før tidligst høsten 2024.